

Blekinges strategi för smart specialisering

REGIONAL UTVECKLING, KULTUR OCH BILDNING

Dokumentnamn: Blekinges strategi för smart specialisering		Revision: 01
Dokumenttyp:	Dokumentnummer:	
Detta dokument gäller för: Regional utveckling, kultur och bildning	Funktionsområde:	
Dokumentansvarig:	Beslut av:	
Beslut datum:	Nästa revidering:	

Innehåll

Blekinges strategi för smart specialisering.....	4
Tre specialiseringar.....	4
1. Smart industri – formningsteknologi och marin teknik	4
2. Tech - digitalisering och smartare samhällen	5
3. Missions - med fokus på samhällets utmaningar.....	6
Flaskhalsar för innovation och innovationsspridning.....	7
1. Blekinge saknar kritisk massa.....	7
2. Brist på finansiering.....	7
3. Systemet begränsar (Innovationshämmande policyer)	8
4. Lågt socialt kapital	8
5. Luckor i det regionala innovationsekosystemet.....	8
6. Låg vilja till entreprenörskap	9
7. Brister i tillgången på efterfrågad kompetens.....	9
En samlad målbild för Blekinges smarta specialisering.....	10
Organisation.....	11
Insatser och åtgärder.....	12

Blekinges strategi för smart specialisering

Smart specialisering handlar om att koncentrera insatser till ett fåtal tematiska områden, så kallade specialiseringar. Detta är vanligtvis områden som kännetecknas av ett produktivt näringsliv, innovationshöjd och framtidspotential. Områdena kan vara sedan länge etablerade men kan också vara utvecklingsområden under uppbyggnad. I arbetet med smart specialisering gäller det att balansera mellan fokus, tydlighet och struktur samtidigt som det finns utrymme för att vara agil och anpassningsbar utifrån de förändringar och den utveckling som sker kontinuerligt i samhället.

Syftet med Blekinges smarta specialisering är att bibehålla och stärka vår goda produktivitet samt möta utmaningar kopplat till vår ogynnsamma branschstruktur och låga sysselsättningsgrad. I ett framtidsperspektiv är det också avgörande att vi aktiverar Blekinges potential i att vara med och ta fram lösningar på dagens och morgondagens hållbarhetsutmaningar.

Tre specialiseringar

Blekinges arbete med smart specialisering landar i tre huvudsakliga specialiseringsområden. Genom att mobilisera inom dessa specialiseringar så kan vi skapa förutsättningar för utveckling och spets samtidigt som de insatser som görs kan få spridningseffekter även till andra områden. Samtliga tre specialiseringar har på olika sätt betydelse för varandra och ambitionen är att öka korskopplingar mellan områdena i syfte att utveckla nya innovationsområden

1. Smart industri – formningsteknologi och marin teknik
2. Tech - digitalisering och smartare samhällen
3. Missions - med fokus på samhällets utmaningar

De två förstnämnda av dessa specialiseringar har sin bas i redan etablerade branschområden med starka verksamheter i regionen och en god företagsmix. Både smart industri och tech är stora områden som utgör betydande delar i ekonomin. Den tredje specialiseringen, missions, skiljer sig från de andra på så sätt att den utgör en metod för att adressera de samhällsutmaningar vi står inför på lokal och regional såväl som global nivå. Genom denna specialisering kan vi i Blekinge vara i framkant och aktivt leda arbetet mot en hållbar framtid.

1. Smart industri – formningsteknologi och marin teknik

Industrin har länge präglat näringslivet i länet och inte minst fordon som bransch inom industrin är den största i hela Blekinge, sett till både antalet anställda och förädlingsvärde. Blekinges industrin är inte beroende av en stor närmarknad utan har en global spridning för sina produkter och många av regionens stora internationella företag återfinns inom detta område. Samtidigt så är företagsmixen god med en blandning av större och mindre företag, i synnerhet när relaterade branscher inkluderas. En möjlig begränsning i sammanhanget är dock att flera av företagen är regionala underleverantörer och få tycks ha egna

slutprodukter, flera är dessutom beroende av en kund. En strategi är därför att fokusera på de kompetenser som finns inom området och undersöka möjliga applikationsområden för dessa såväl inom industrisektorn som på tvärs mellan olika sektorer och områden.

Hela industrisektorn, är under stort omvandlingstryck och utsatt för internationell konkurrens. Detta innebär att innovation och nya tekniska lösningar tillsammans med hög specialisering och kunskap inom specifika områden kan skapa god konkurrensförmåga för företagen i Blekinge på sikt. Här finns även potentialer i att kombinera och korskoppla olika av Blekinges styrkor och specialiseringar som exempelvis att undersöka kopplingar mellan formningsteknologi och Artificiell Intelligens (AI). Trycket på industrin handlar också om hållbarhet. Ett framtidsperspektiv som präglas av hållbar produktion och omställning av industrin är därför avgörande för att bibehålla och utveckla konkurrenskraft.

Den starka närvaron, specialiserade kompetensen samt stora kunskapen som finns inom området kan leda till att nya specialiseringar stegvis utvecklas och som är relaterade till de idag befintliga styrkorna. Fokus för regionens specialisering inom området fordon bör inledningsvis ligga vid spetsområdet formningsteknologi (bland annat datorsimuleringar av formningsprocesser som kan bidra till ökad effektivitet och hållbarhet) samt utvecklingsområdet marin teknik. På ett bredare plan löper även omställning, förnyelse och hållbarhet som viktiga målsättningar inom specialiseringen som helhet.

2. Tech - digitalisering och smartare samhällen

Tech är också en viktig sektor för Blekinge. Här sker en stor del av länets forsknings- och innovationsarbete och området stödjer dessutom förnyelse och utveckling inom flera andra delar såsom industri, näringsliv och samhället i stort. Tech bör därmed både ses som en horisontell specialisering som bidrar till en bredare utveckling men också en diversifiering då området erbjuder flera olika spetsar av stor vikt inför framtiden, bland annat digital produktutveckling (digital twin, data driven design, etc.); mjukvaruutveckling; cybersäkerhet; artificiell intelligens (AI); Big Data; marin digitalisering; EdTech, spelindustrin, med mera.

Inom området finns flera stora företag i länet som har stor betydelse för ekonomin sett till förädlingsvärde och antal anställda. Det finns också mindre konsultverksamheter och området kan anses ha en god företagsstruktur med en mix av större och mindre företag.

Tech kännetecknas av ett högt kunskapsinnehåll och en hög utbildningsnivå med yrkesgrupper såsom tekniska ingenjörer och systemvetare som dominanta inslag. BTH bedriver dessutom både forskning och utbildning med fokus på digitalisering i bred mening.

Även om utvecklingen inom Tech den senaste tiden varit svag så anses området ha god potential att utvecklas i regionen då flera företag kan ha avsättningsmarknader utanför länet. Tech som område lyfts också fram som en central kraft i arbetet med att möta utmaningar inom välfärd, hållbarhet, med mera.

Tech omfattar en mängd olika spetsar och utgör samtidigt en utgångspunkt för den bredare digitaliseringen av vårt samhälle, vår industri samt våra företag och offentlig sektor. Med anledning av detta så är den inledande

ambitionen att behålla Tech som en horisontell specialisering där flera olika spetsar kan frodas samtidigt som den bredare utvecklingskraften kan bidra till utveckling och omställning av andra områden.

3. Missions - med fokus på samhällets utmaningar

Missions skiljer sig från Blekinges övriga två specialiseringar i att det är en metod. Arbetet inom specialiseringen kommer därför till viss del bestå av att kontinuerligt utveckla metoden men framförallt att applicera den tematiskt inom ramen för en regional testbädd. Den tematiska appliceringen av missions bör i första hand fokusera på friska hav, klimatanpassning samt klimatneutrala och smarta städer. Missionsmetodiken kommer även att appliceras inom de två andra specialiseringarna – Smart industri och Tech.

Missions är benämningen på ett policyinstrument inom EU där ansatsen är att arbeta med utmaningsdriven innovation. Missions är med andra ord en metod för att samla tvärssektoriella partnerskap i arbetet med att bemöta, anpassa sig till och i bästa fall finna lösningar på de stora samhällsutmaningar vi står inför. Med ett missionsinriktat angreppssätt vill vi arbeta för att uppnå systemförändring och adressera samhällsutmaningar, på såväl regional som global nivå, genom mobilisering av aktörer från olika samhällssektorer och branscher.

När vi väljer missions som specialisering så lyfter vi den av Blekinges styrkor som oftast framhävs av länets aktörer, nämligen vår litenhet. Inom ramen för vår litenhet så kan regionala testbäddar och demonstrationsmiljöer facilitera framväxten av såväl systeminnovationer som systemtestade innovationer. I ett läge där globala utmaningar såsom klimat, och för närvarande Covid-19 pandemin, blir alltmer påträngande så finns det ett tydligt behov av att samhället organiserar sig på alla plan för att möta dessa utmaningar och inte minst dess konsekvenser.

Arbets sättet för missions är därmed avgörande inför framtiden och genom att välja missions som specialisering gör vi i Blekinge ett viktigt ställningstagande både gentemot oss själv och omvärlden. Inte minst visar vi att vi tror på våra företags, forskares och organisationers förmåga till att samverka och innovera kring komplexa problematiker. Genom missions ökar vi regionens innovativa konkurrenskraft genom att utforska nya innovationsområden.

Genom missions så skiljer vi oss också från andra regioner i Europa då vi väljer att integrera ett policyinstrument med ett annat, det vill säga missions med smart specialisering. Detta öppnar för en mängd olika möjligheter, bland annat så blir missions en del av Blekinges prioriteringar i Regionalfondsprogrammet vilket möjliggör en språngbräda till annan finansiering på såväl nationell som internationell nivå, däribland världens största forsknings- och innovationsprogram Horisont Europa.

Flaskhalsar för innovation och innovationsspridning

En utgångspunkt för arbetet med smart specialisering är de flaskhalsar för innovation och innovationsspridning som hindrar utvecklingen i Blekinge. Vi behöver såväl strategiskt som operativt utforma och genomföra insatser som bidrar till att minska flaskhalsarnas negativa effekter.

1. Blekinge saknar kritisk massa

En utmaning för Blekinge och en faktor som hämmar tillväxt och utveckling är bristen på kritisk massa inom olika sektorer, branscher och områden. Det handlar om kritisk massa av företagare, forskare, kompetens, med mera. Kritisk massa är avgörande för att få dynamik inom ett område, säkerställa tillgången till rätt kompetens, få genomslagskraft för nya idéer och lyckas med spridningen av innovationer.

Förslag på insatser för ökad kritisk massa

En förstorad arbetsmarknadsregion är en del i lösningen mot ökad kritisk massa. Moderniseringen av Blekinges kustbana är därmed en viktig insats för ökad rörlighet inom länet samt mellan Blekinge och grannregioner.

I dagens uppkopplade värld med virtuella arbetsplatser och nätverksnoder kan vi även i vissa avseenden frikoppla oss från geografins begränsningar och arbeta för ett globalt Blekinge med en global dimensionering av såväl arbetsmarknad, kompetenspool, företagskontakter samt forsknings- och innovationsmiljöer. Med teknikens hjälp kan vi "låna storlek" av andra genom att inom varje specialisering knyta oss till intressanta nätverk och sammanslutningar. Blekinges tradition av internationell samverkan, i såväl närområdet som på europeisk och global nivå, lägger här en viktig grund inför framtidens arbete med delade utmaningar och gemensamma specialiseringar.

Arbetet med policymetoden Missions är ytterligare ett strategiskt sätt för att mobilisera fler aktörer i arbetet med innovationsutveckling i länet. Genom Missions kan vi vända Blekinges litenhet till en styrka. På liknande sätt erbjuder de andra specialiseringarna och deras olika spetsar fördelar med koppling till Blekinge som plats. Exempelvis utgör Blekinge en unik miljö inom området marin teknik där geografi och sammansättning av aktörer skapar speciella förutsättningar kring vilka uppbyggnaden av kritisk massa bör centreras.

2. Brist på finansiering

Det saknas finansiering i regionen. Finansiering för samverkan mellan aktörer, finansiering för investeringar i forsknings- och innovationsmiljöer, samt finansiering för kompetensutveckling, förnyelse och omställning. Tydlig är även bristen på riskkapital.

Förslag på insatser för ökad tillgång till finansiering

Vi behöver se över möjligheterna för att öka utvecklingskapitalet i regionen och arbeta strategiskt med finansieringsstrukturer såväl nationellt som på europeisk och global nivå. Blekinge är idag den region i Sverige som avsätter minst kapital per capita för utveckling vilket påverkar innovationskraften i regionen negativt.

Såväl nationellt som inom ramen för EU finns flera finansieringsinstrument av olika karaktär och omfattning. En ambition är därför att så långt som möjligt synkronisera och tillgängliggöra dessa medel för våra aktörer här i Blekinge. Som del i detta arbete bör ett strategiskt förhållningssätt utvecklas där partnerskap och finansieringskällor kombineras utifrån ett långsiktigt processtänk kopplat till varje specialisering.

3. Systemet begränsar (Innovationshämmande policyer)

Ny teknik och nya lösningar produceras inte i ett vakuum. Det är en del av ett sammanhang och ett system där organisationsformer, institutioner, lagar och regler kan verka hämmande för utvecklingen. Idag fokuserar vi dessutom allt mer på innovationer och lösningar som kan motverka effekterna av de stora samhällsutmaningar vi står inför.

Förslag på insatser

I detta arbete behöver hela system analyseras och ibland anpassas för att framgångsrikt kunna få spridning för en innovation. Arbetet med systeminnovation och innovationshämmande policyer är därför viktigare än någonsin.

4. Lågt socialt kapital

I en nationell jämförelse ligger Blekinge lågt på indexet gällande öppenhet, mångfald, tolerans och förnyelseförmåga, faktorer som i sin tur lägger grunden för ett öppet och kreativt klimat där individer och idéer möts och utvecklas. Ett högt socialt kapital anses bygga på väl fungerande och inkluderande nätverk, stark tillit och normer som möjliggör snarare än begränsar.

Förslag på insatser för ökat socialt kapital

Vi behöver utveckla och etablera mötesplatser och testarenor som aktivt jobbar med bredd och mångfald i syfte att höja det sociala kapitalet. I detta arbete behöver nya typer av aktörer bjudas in och nya perspektiv debatteras och utforskas.

5. Luckor i det regionala innovationsekosystemet

Det regionala innovationsekosystemet består av ett teknikkluster, två science parks och en inkubator. Dessa är i huvudsak lokaliserade till regionens tätare miljöer och centra. Dessa aktörer utgör noder i det regionala innovationsekosystemet, dock finns det outnyttjade potentialer i att utveckla och skala upp ekosystemet så att det inkluderar både fler typer av innovationsaktörer men också fler geografier inom, men kanske också utanför, Blekinge. Ett framtidsorienterat innovationsekosystem kräver flera olika kompetenser och en sammanhållen ledning och styrning. För att arbeta med innovationsutveckling idag så krävs ett

helhetsperspektiv från produkt-, tjänst-, och processinnovation till systemnivå med hänsyn till hållbarhet. Kopplat till detta bör även kompetensförsörjningen till specialiseringsområdena ses över och åtgärder vidtas.

Förslag till insatser

För att öka regionens kapacitet att kraftsamla kring smarta specialiseringsområden krävs öppna mötes- och testarenor dit aktörer från alla samhällssektorer kan vända sig för att utveckla, designa och testa nya tvärssektoriella och branschöverskridande innovationer och lösningar. Den existerande stödstrukturen behöver kompletteras med nya samverkansarenor för att utforska och utveckla nya metoder med syfte att adressera samhällsutmaningar såsom t ex Missions.

6. Låg vilja till entreprenörskap

Blekinge präglas av en låg vilja till entreprenörskap. I jämförelse med andra län i landet så är det färre av invånarna i Blekinge som vill starta och driva egna företag. Detta beror på en mängd olika faktorer som också kopplar an till andra flaskhalsar som nämns i denna strategi. Till viss del kan det handla om lokala attityder till företagande och att anställning värderas högre, men också att det regionala stödsystemet (utbildning såväl som innovationsaktörer) främst riktar sig mot att stödja tekniska yrken. Den som utbildar sig till ingenjör har tillgång till hela stödsystemet medan den som vill läsa till humanist eller samhällsvetare i första hand måste omlokalisera till utanför länet för vidare studier och riskerar sedan att inte åtnjuta samma stöd när det gäller sitt eventuella företagande och entreprenörskap. Till detta kan även Blekinges till stora delar könssegregerade arbetsmarknad kopplas. Dagens arbetsmarknad indikerar en traditionell syn på arbete och manifesterar sig genom val av yrke.

Förslag till insatser:

Denna flaskhals är komplex och svårfångad, insatser för att ändra attityder är också något som kräver långsiktigt arbete. I ett första skede är det viktigt att på djupet analysera denna flaskhals för att bättre förstå varför så få i Blekinge vill starta eget. Utöver detta så kan vissa insatser trots allt redan:

- Utforska möjligheterna för unga att stanna i länet även när deras vidare studier har annat fokus än teknik och vård.
- Fokusera på länets ankarföretag och de möjliga spridningseffekter den typen av företag ofta har för entreprenörskap och spin-off företag i det lokala näringslivet.
- Utforska möjligheter för entreprenörskapsstudier i länet eller digitalt.
- Experimentera och testa på entreprenörskap, som del i testarena.

7. Brister i tillgången på efterfrågad kompetens

Specialisering och spets kräver kompetens, denna kompetens kan komma utifrån såväl som att den kan utbildas i regionen. Idag saknas efterfrågad kompetens i Blekinge och i ett framtidsperspektiv lär detta gälla även för våra utvecklade spetsar. Det behövs därför relevanta utbildningar i regionen men också incitament för personer med den efterfrågade kompetensen att vilja söka sig till Blekinge.

Förslag till insatser:

Denna flaskhals är tvådelad dels handlar det om att få personer som redan finns i Blekinge att välja utbildningar och yrken som är relaterade till spetskompetenserna dels handlar det om att få dem som är här tillfälligt att vilja stanna kvar samt att attrahera ytterligare kompetens utifrån.

- Systematiskt inventera företagen och organisationernas behov av kompetens.
- I dialog med utbildningsaktörer verka för att utbildningar som uppfyller kompetensbehoven kommer till stånd.
- Utforska möjligheterna att få studerande i Blekinge att stanna kvar efter utbildning genom nära kontakter med arbetslivet och möjligheter till praktik och traineeprogram.
- Genom samverkan underlätta för företag att rekrytera spetskompetens – ofta är det fler än en person som behöver flytta hit. Samt undersöka möjligheter att utveckla flexibla anställningsformer för spetskompetens, såsom distansarbete, etc.
- Ta fram en handlingsplan för spetskompetens inom regionens specialiseringsområden

En samlad målbild för Blekinges smarta specialisering

Blekinges smarta specialisering ska bidra till ökad sysselsättning genom forskning och innovation, gränsöverskridande samarbeten, ökat entreprenörskap och växande företag samt kompetensförsörjning med inriktning mot framväxande branscher.

En motsättning i arbetet med ökad specialisering är att det regionala näringslivet, i synnerhet i mindre regioner, gynnas av diversifiering. I Blekinge behöver vi på ett strategiskt och smart sätt kombinera specialisering och spets med diversifiering och mångfald, det är så vi bygger både utvecklingskraft och resiliens.

För att uppnå detta krävs fördjupad samverkan mellan olika aktörer i Blekinge, såväl inom befintliga nätverk som i nya konstellationer. En tydlig målsättning inom ramen för denna strategi är därför att utveckla och implementera nya metoder, processer och modeller för ökad samverkan mellan akademi, näringsliv, civilsamhälle och offentlig sektor.

Som en förlängning av detta är målsättningen också att stärka vår innovationskraft genom etablering och utveckling av öppna och tvärsektoriella nätverk, dynamiska mötesplatser och arenor samt test- och demonstrationsmiljöer. Genom att vända Blekinges litenhet till en fördel kan vi på så sätt utveckla testbäddar för olika former av system- och samverkanslösningar.

Blekinge är starkare med bra samarbeten som sträcker sig utanför regionen. Vår utgångspunkt är att en perifert belägen region som Blekinge kan ha en global räckvidd. Med hjälp av digital infrastruktur, virtuella arbetssätt, nätverk och organisationsformer så kan vi bygga kritisk massa genom att koppla upp oss till andra platser. De närmsta grannregionerna är viktiga, såväl inom Sverige som inom Östersjöregionen. Men även

andra samarbeten nationellt, europeiskt och globalt kan tillföra mervärden i Blekinges utveckling. Vi ska därför arbeta aktivt med att koppla forskning och utveckling i Blekinge till andra aktörer utanför regionen, såväl som att integrera Blekinges olika specialiseringsområden i interregionala och globala värdekedjor.

Organisation

Smart specialisering är en långsam och långsiktig process som bygger på regional mobilisering och förankring. Ett gemensamt ägarskap bland regionala aktörer är avgörande för ett framgångsrikt genomförande av strategin.

Strategins organisationsmodell kan beskrivas utifrån fyra nivåer. Överst har vi den politiska nivån bestående av Region Blekinges regionala utvecklingsnämnd (RUN). Därefter följer en övergripande strategisk nivå bestående av både Blekinges innovationsråd och av strategins referensgrupp. Slutligen en samordnande nivå bestående av strategins sekretariat samt en nivå för varje specialisering bestående av operativa arbetsgrupper.

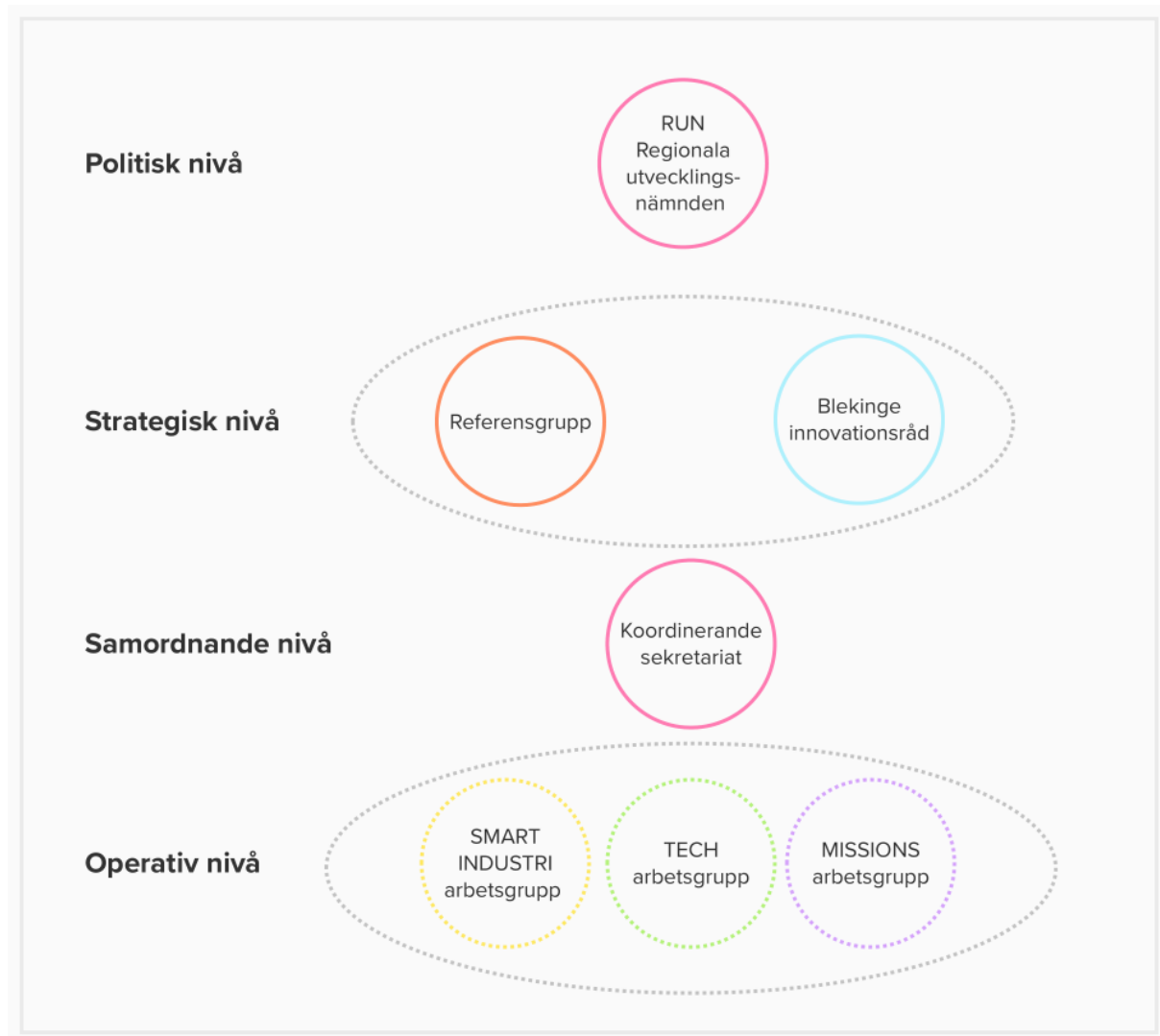
RUN, Region Blekinges regionala utvecklingsnämnd är det politiska organ som har det yttersta ansvaret för strategin och dess genomförande. RUN beslutar kring strategiska frågor.

Blekinge innovationsråd föreslås fungera som en referens- och expertgrupp vars roll är att lyfta fram Blekinge som en test-arena för arbetet med hållbar tillväxt och smart specialisering. Blekinge Innovationsråd består av representanter från regionen såväl som utifrån.

Strategins Referensgrupp bör bestå av strategiska aktörer med bas och verksamhet i Blekinge. Gruppens sammansättning är med fördel diversifierad och deltagande organisationer bör företräda olika sektorer. Referensgruppen har ett strategiskt uppdrag med syftet att vägleda arbetet med smart specialisering i regionen.

Strategins koordinerande sekretariat är lokaliserat till Region Blekinge och har ansvar för löpande samordning och ledning av uppdraget. Sekretariatet rapporterar till RUN och bereder även Innovationsrådets möten samt möten med referensgruppen. Sekretariatet arbetar både strategiskt och operativt med strategin och dess olika processer.

För respektive specialiseringsområde tillsätts en operativ arbetsgrupp bestående av representanter från områdets forskningsmiljöer, företagskluster, etc. Arbetsgruppen ansvarar för att leda genomförandet av den handlingsplan som utarbetas för varje specialisering.

Insatser och åtgärder

Nedan följer ett antal övergripande insatser och åtgärder som i ett första skede operationaliserar strategin och dess målbild. Konkreta insatser och åtgärder för de tre specialiseringarna identifieras i respektive handlingsplan.

1. Inom ramen för varje specialisering utvecklas målbilder och handlingsplaner som ska vägleda de insatser och investeringar som görs framöver.
2. På ett strategiövergripande plan genomförs regelbundna analyser och uppföljningar av det samlade strategiarbetet men också löpande trendspaning och omvärldsanalys.

3. Arbeta kontinuerligt med att synkronisera olika strategiska dokument och program av relevans för Blekinge så att målkonflikter kan undvikas (exempelvis Blekinges regionala utvecklingsstrategi, trafikförsörjningsprogrammet, lokala utvecklingsplaner samt andra strategier och program på nationell, makroregional, europeisk och global nivå).
4. Koordinera och fördjupa inomregional och gränsöverskridande samverkan. I samband med detta utveckla mötesplatser och arenor för utbyte av kunskap och idéer såväl som för att möjliggöra nya kontakter och partnerskap.
5. Definiera, utveckla och operationalisera begrepp så som testbädd och demonstrationsmiljö.